

Nr 22.

Ankom till Riksdagens kansli den 26 mars 1912 kl. 8 e. m.

*Betänkande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af tullen
å klorkalk eller restitution af erlagd tull vid utförsel af
med klorkalk blekt cellulosa.*

(1:a Afd.)

I en inom Första kammaren väckt motion, nr 10, som hänvisats till bevillningsutskottet, har herr *Knut Larsson* hemställt, »att Riksdagen må besluta:

antingen att införseltull å klorkalk måtte upphävas eller att, vid utförsel af med klorkalk blekt cellulosa, restitution af erlagd tull måtte beviljas».

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för detta förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Klorkalk erhålles såsom en af produkterna vid framställning af kaustika alkalier och användes i vårt land hufvudsakligen inom pappersmasseindustrin för att genom blekning af cellulosa åstadkomma en högre och mera betald kvalitéprodukt. *Utskottet.*

I det förslag till förordning med tulltaxa för inkommande varor, som af Kungl. Maj:t förelades 1910 års Riksdag, upptogs, i öfverensstämmelse med tulltaxekommitténs hemställan, för klorkalk, som dittills varit tullfri, en tull af en krona för 100 kilogram. Samtidigt förelåg

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 7 saml. 18 häft. (Nr 22.)

till Riksdagens behandling en motion, däri hemställdes, att den föreslagna tullen icke måtte införas. Bevillningsutskottet tillstyrkte Kungl. Maj:ts förslag i denna del, och af utskottets yttrande i frågan (betänkande nr 23, sid. 129 f.) framgår, att ifrågavarande tullsats var en af dem, med hvilka afsågs att främja utvecklingen inom landet af en elektrokemisk storindustri, till hvars viktigare produkter klorkalken räknades.

På samma gång tullen å klorkalk bereder skydd åt klorkalksindustrin, betungar den emellertid gifvetvis de industrier, som hafva användning för nämnda vara, främst pappersmasse- och pappersindustrierna. Det gäller sålunda att se till, huruvida och i hvad mån de senare industriernas berättigade intressen må kunna anses trädde för nära genom ifrågavarande tull.

Såsom motionären framhållit, är den inhemska klorkalkstillverkningen af ganska obetydlig omfattning. Densamma bedrifves, såvidt utskottet har sig bekant, vid endast en fabrik, där den årliga produktionen, enligt hvad inom utskottet upplysts, icke torde öfverstiga 600 ton med ett värde af omkring 80—90 kronor för ton. Att denna produktion är att anse såsom ganska ringa framgår tydligt, om man jämför den med den mängd klorkalk, som årligen importeras och hufvudsakligen af den svenska pappersmasseindustrin förbrukas. År 1910 uppgick den importerade kvantiteten klorkalk till icke mindre än 4,373 ton.

Den vara, för hvars framställande klorkalken hufvudsakligen användes, den blekta cellulosan, är däremot föremål för en betydande inhemska tillverkning och finner användning ej mindre inom landet för vår stora pappersindustri än äfven genom en omfattande export. Den senare beräknas af motionären till 20,000 ton med ett värde af 4,000,000—5,000,000 kronor, hvilka siffror icke torde vara för högt tilltagna. Blekning af cellulosa kan visserligen verkställas äfven på elektrolytisk väg, men denna metod kräfver särskilda anläggningar samt en tillgång till billig vattenkraft, som många fabriker torde sakna.

Häraf torde vara klart, att tullen å klorkalk måste i viss mån verka hämmande på den inhemska pappersmasseindustrin och nedsätta dess förmåga att konkurrera på den utländska marknaden, äfvensom att densamma därigenom indirekt utöfvar en menlig inverkan också på pappersindustrins konkurrenskraft.

Det nu anförda gifver vid handen, att ifrågavarande tull å ena sidan är ägnad att skydda en industri af jämförelsevis obetydlig omfattning, men å andra sidan betungar stora och under utveckling stadda

industrier, hvilka afse ytterligare förädling af halffabrikat. Det förtjänar också beaktande, att, alldenstund tullen å klorkalk varit gällande endast sedan den 1 december 1911, den förefintliga inhemska klorkalkstillverkningen kunnat igångsättas och fortgå utan skydd af någon tull, hvarjämte utskottet inhämtat, att någon utvidgning af den nuvarande fabriken eller anläggning af någon ny icke efter tullens åsättande planlagts. Fabrikationen vid den fabrik, där klorkalk tillverkas, afser för öfrigt framställning äfven af kaustikt kali och kaustikt natron, hvilka bägge artiklar äro skyddade af en tullsats å 2 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Det föreligger sålunda, synes det utskottet, tillräckliga skäl att befria pappersmasse- och pappersindustrierna från den börda, som den gällande tullen å klorkalk lägger på dem. För vinnande af detta syfte har motionären anvisat två skilda utvägar. Enligt den ena skulle vid utförsel af med klorkalk blekt cellulosa restitution medgifvas för den tull, som erlagts för den vid blekningen använda klorkalken. Enligt den andra skulle tullen å klorkalk upphävas. Beträffande det första alternativet har utskottet funnit erforderligt att — särskildt med hänsyn till frågan om möjligheten att afgöra, huruvida blekning af cellulosa verkstälts förmedelst klorkalk eller på annan väg — genom yttrande af generaltullstyrelsen erfaras, huruvida från tullteknisk synpunkt något finnes att erinra mot medgifvande af den ifrågasatta tullrestitutionen. Efter därom af utskottet i vederbörlig ordning gjord framställning har generaltullstyrelsen den 7 mars 1912 afgifvit utlåtande i berörda hänseende och därvid jämväl öfverlämnat ett uttalande i ämnet af styrelsens tekniska biträde, öfveringenjören Å. G. Ekstrand. Utskottet tillåter sig hänvisa till innehållet i bägge dessa yttranden, hvilka finnas i transumt bifogade detta betänkande (Bil. A och B).

Under uttalande af den uppfattningen, att restitution af tull i här ifrågavarande fall kan jämlikt § 13 mom. 5 i gällande tulltaxeförordning af Kungl. Maj:t medgifvas, har generaltullstyrelsen i anlutning till öfveringenjören Ekstrands yttrande anført, att restitutionsförfarandet förutsatte en af tulltjänsteman utöfvad direkt kontroll vid fabrikation och export. De kontrollanordningar, som i sådant hänseende föreslås, synas utskottet medföra alltför mycken omgång och vara ur kostnadssynpunkt för den däraf berörda industrin alltför betungande för att bära ifrågakomma. Att med enklare anordningar åstadkomma en för statsverket tillfredsställande kontroll torde, efter hvad utskottet kunnat finna, näppeligen låta sig göra. Såsom ett skäl mot anlita af restitutionsförfarandet

kan äfven åberopas, att, då den vida öfvervägande delen af den klorkalk, som införes till landet, användes i cellulosaindustrin, det skydd, som en bibehållen tull skulle bereda klorkalksindustrin, blefve af föga värde, om restitution medgåfves vid export af med klorkalk blekt cellulosa. Härtill kommer, att restitutionsförfarandet sannolikt skulle medföra, att den här framställda blekta massan kunde säljas billigare på de utländska marknader, där varan icke är tullskyddad, än inom landet. Slutligen vidlåder restitutionsförfarandet den olägenheten, att detsamma icke kan komma till användning för den cellulosa, som åtgår vid den inhemska papperstillverkningen, hvadan denna alltjämt skulle komma att betungas genom tullen å klorkalk.

På grund af hvad beträffande restitutionsförfarandet nu anförts har utskottet ansett sig icke kunna förorda dess anlåtande.

Vid sådant förhållande och med hänsyn till hvad utskottet ofvan uttalat rörande pappersmasse- och pappersindustriernas berättigade intressen i fråga om tullen å klorkalk har utskottet funnit sig böra förorda upphäfvande af berörda tull.

Utskottet får sålunda hemställa,

att Riksdagen, i anledning af herr Knut Larssons förevarande motion, I: 10, måtte besluta, att klorkalk skall åtnjuta tullfrihet samt att i följd däraf rubriken nr 1146 i gällande tulltaxa skall erhålla följande ändrade lydelse:

Klorkalk — — — — — fri.

Stockholm den 26 mars 1912.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Bil. A.

(Generaltullstyrelsens utlåtande.)

Till Konungen.

Bevillningsutskottet har i sin skrifvelse förutsatt, att rätt till restitution af erlagd tull för den till blekning af exporterad cellulosa använda klorkalk icke skulle kunna medgifvas, med mindre särskildt stadgande härom infördes i tulltaxeförordningen.

Enligt generaltullstyrelsens åsikt torde emellertid rätt till dylik restitution kunna af Eders Kungl. Maj:t medgifvas jämlikt den allmänna bestämmelsen i § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen om rätt till restitution af tull för utländsk vara, som användts till framställning af exportvara. För en dylik uppfattning synes kunna hämtas stöd af följande yttrande af tulltaxekommittén i dess betänkande af den 3 maj 1909, del I, sid. 325, nämligen: »Med tillämpning af nu ifrågavarande nya stadganden skulle den, som inför utländska råvaror eller beredningsämnen för förädling till export, kunna utan att behöfva erlägga tull för de införda materialerna åtnjuta en frist af två år» — — —. Häraf synes, särskildt med afseende å kommitténs användning af ordet »beredningsämnen» å sidorna 283 (rad 10 och 17), 294 (rad 18) och 295 (rad 25), vara tydligt, att kommittén afsett, att restitution enligt nämnda författningsrum skulle kunna medgifvas just i fall sådana som nu föreliggande.

Visserligen har icke ännu af Eders Kungl. Maj:t lämnats något restitutionsmedgifvande jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen af innebörd, som fullt motsvarar det nu ifrågavarande fallet, men i viss mån snarlika kunna ju sägas vara de lämnade medgifvandena till restitution af tull för socker, användt vid tillverkning af punsch, och för kalciumkarbid, användt till framställning af kalciumcyanamid. Beträffande dessa två fall är ju dock förhållandet, att såväl sockret som kalciumkarbiden är »råvara, som ingår i exportvaran», såsom ett uttryck lyder i andra stycket af nyssnämnda författningsrum, men, huruvida detta kan direkte sägas vara fallet med klorkalk i förhållande till den med denna vara blekta cellulosa, därom finner sig generaltullstyrelsen icke vara kompetent göra något uttalande. Styrelsen anser emellertid för sin del, att praktiskt taget något hinder icke skulle föreligga att för klorkalken medgifva den fördel af tullrestitution, som är medgifven för utländsk tullpliktig vara, använd till framställning af exportvara, äfven om klorkalkens »ingående» i cellulosa icke kan påvisas genom undersökning, blott på annat tillförlitligt sätt kan styrkas, att viss mängd klorkalk blifvit begagnad till den exporterade cellulosa blekning. Härmed är man inne på den af utskottet berörda frågan om möjligheten af kontroll. Doktor Ekstrand har i sitt utlåtande förklaradt det vara

omöjligt att vid undersökning af blekt cellulosa afgöra, vare sig *om* denna blekts med korkalk eller på annat sätt, eller i förstnämnda fallet, *huru mycket* klorkalk, som användts därvid och på denna grund har han förklarar sig anse restitution kunna ifrågakomma, endast om själfva fabrikationen ställes under tullkontroll. Då ett dylikt tillvägagångssätt i åtskilliga fall är begagnadt i af Eders Kungl. Maj:t lämnade medgifvanden om rätt till tullrestitution jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, bland andra vid export af punsch, torde, därest Eders Kungl. Maj:t skulle gilla styrelsens ofvan uttalade uppfattning i principfrågan samt icke finna något hinder från nationalekonomisk synpunkt att bevilja eventuella ansökningar om rätt till tullrestitution för utländsk klorkalk, använd till blekning af exporterad cellulosa, de erforderliga kontrollerna från tullverkets sida få grundas på direkt kontroll af tulltjänsteman vid fabrikation och export. Visserligen kan från fabrikanternas sida häremot invändas, att dylik kontroll kommer att för dem medföra betydande kostnader, men med afseende å de af doktor Ekstrand lämnade upplysningar lärer vid en tillämpning af § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen krafvet på dylik direkt kontroll icke kunna eftergifvas.

Med afseende å hvad styrelsen sålunda anfört har styrelsen icke ansett sig hafva anledning framlägga något förslag till särskildt stadgande om rätt till åtnjutande af den åsyftade tullrestitutionen, afsedt att införas i tulltaxeförordningen.

Remissakten varder härmed återställd. Stockholm den 7 mars 1912.

Underdånigst

Staffan Cederschiöld.

Gustaf Bergenstjerna.

E. Beyer.

Em. Ruus.

John Erwerlöf,
föredragande.

J. F. H. Hilding.

Bil. B.

(Öfveringenjören Ekstrands yttrande).

Till Kungl. Generaltullstyrelsen.

Enligt hvad jag från sakkunnigt håll erfarit lär på senare tiden blekt pappersmassa hafva börjat exporteras i afsevärd mängd. För blekningen behandlas massan antingen med klorkalklösning eller med på elektrolytisk väg framställd klogas. Någon annan blekningsmetod torde ej ifrågakomma inom industrien. Att afgöra, huruvida ett föreliggande parti blekt massa behandlats med klorkalk

eller klorgas torde ej vara möjligt lika litet som att af den blekta massans beskaffenhet och mängd bestämma huru mycket klorkalk, som, om sådan användts, åtgått därtill. Klorkalkmängden uppgifves nämligen variera mellan 12 och 20 procent af massans vikt, alltefter dennas beskaffenhet, blekningsgrad och olika kokprocesser.

På grund af här angifna förhållanden synes mig en tullrestitution för importerad klorkalk blott kunna grundas på tullkontroll i själfva fabriken under den tid, denna anmält sig vilja arbeta för export af blekt massa. En sådan kontroll torde kunna anordnas så, att den till fabriken importerade klorkalken upplägges under kronans lås och sedan i mån af behof uttages och väges samt att all blekt massa, hvartill klorkalken användts, likaledes uppväges för hvarje kok eller dag, så att man slutligen har hela den mängd blekt massa, som svarar mot en viss mängd importerad klorkalk. Tullrestitution för den förbrukade klorkalken lämnas först sedan tillverkaren styrkt sig hafva exporterat all den blekta massa, som svarar mot den förbrukade klorkalken.

Stockholm den 15 februari 1912.

A. G. Ekstrand.
Fil. dr, öfveringenjör.
